

Nota aan de leden van de Vlaamse Regering

Betreft: conclusies van het maatschappelijk debat over de mogelijke integratie van de academiserende opleidingen van de hogescholen in de universiteiten

1. Situering

De invoering van de bachelor-masterstructuur heeft geleid tot een binair hoger onderwijssysteem naar inhoudelijke oriëntatie van de opleidingen: professioneel gerichte opleidingen en academische gerichte opleidingen. Hoewel de vroegere opleidingen van twee cycli van de hogescholen ook van een overgangsaccreditatie genieten en *de iure* als academische opleidingen zijn erkend, is de achterliggende filosofie dat die opleidingen pas echt als volwaardige academische opleidingen beschouwd kunnen worden na het met succes doorlopen van de "academisering", het proces van versterking van de verwevenheid van onderzoek en onderwijs in de desbetreffende hogeschoolopleidingen. De accreditatie van deze opleidingen geldt daarbij als moment van validatie van de definitieve academische volwaardigheid. Zie daartoe de bepalingen in het Structuurdecreet van 4 april 2003 m.b.t. de associatievorming, de verplichte samenwerking tussen universiteiten en hogescholen, e.d.

De voorbije jaren is steeds nadrukkelijker de vraag gesteld wat er moet gebeuren nadat dit proces van academisering formeel is beëindigd: blijven de hogescholen die opleidingen verder aanbieden, al dan niet verder in het kader van een associatie en dus ondersteund vanuit het onderzoek aan de universiteiten, of worden deze opleidingen – die dan aan gelijkwaardige standaarden zullen moeten voldoen als de universitaire opleidingen – op dat ogenblik overgedragen aan de universiteiten?

Ook het regeerakkoord 2009-2014 neemt dit thema op (p.29):

De implementatie van de BAMA-hervorming is nu volop bezig. Met betrekking tot de rationalisatie, optimalisatie en integratie van het landschap hoger onderwijs is het rapport van de Commissie-Soete een goede vertrekbasis. De Vlaamse Regering zal na maatschappelijk debat een beslissing nemen over de te vervullen voorwaarden. De Vlaamse Regering zal, na een maatschappelijke discussie, een beslissing nemen over de positie van de academiserende kunstopleidingen in de hogescholen.

Deze passage uit het regeerakkoord is verder uitgewerkt in de beleidsnota Onderwijs & Vorming 2009-2014 (pp.25-26):

De invoering van de bachelor-masterstructuur, de accreditatie en de vorming van associaties tussen hogescholen en universiteiten zorgden voor een grondige wijziging van de opleidingenstructuur, het landschap en het aanbod van het hoger onderwijs. Alle bestaande opleidingen zijn omgevormd en moeten tegen het einde van het academiejaar 2012-2013 geaccrediteerd zijn. De academisering van de vroegere tweecycli-opleidingen

van de hogescholen is een belangrijk onderdeel van die hervorming. Academisering verwijst naar de verwevenheid van onderwijs en onderzoek in het curriculum. Vandaar is de vraag gerezen of deze opleidingen bij academisering finaal niet thuishoren aan de universiteiten. De vraag naar de ideale positie van het hoger kunstonderwijs – zowel de professionele als de academiserende opleidingen - stelt ons in het licht van de lopende herstructurering van het hoger onderwijs voor een bijzondere uitdaging.

De Commissie Soete heeft aansluitend op haar opdracht ter voorbereiding van de rationalisatieoefening ook een advies uitgebracht over de mogelijke integratie van de academiserende opleidingen in de universiteiten. Ook de VLOR bracht hierover meerdere adviezen uit. Ik zal van dat materiaal vertrekken om een maatschappelijk debat over de integratie van de academiserende opleidingen in de universiteiten te organiseren. Daarin zal de vraag naar de positie en de rol van het Vlaams hoger onderwijs in de Europese en globale kennissamenleving centraal staan. Het hoger onderwijs moet een antwoord kunnen bieden op de groeiende diversiteit van de studentenbevolking zowel in termen van kennisbehoeften, talenten, leeftijd, afkomst, vooropleiding, ervaring, interesses, motivatie en bekwaamheid. Ik vind het cruciaal dat het internationale perspectief en de vergelijking met andere systemen in Europa en in de wereld in het debat worden meegenomen. Tegelijk moeten we bij het voeren van dit debat ook rekening houden met een aantal cruciale randvoorwaarden, zoals de financiële haalbaarheid, de leefbaarheid van de hogescholen, het behoud van een voldoende scherpe profilering van aanverwante opleidingen, de beheersmodellen van de verschillende types instellingen (universiteiten en hogescholen, vrije en autonome instellingen) en een aangepast en aantrekkelijk personeelsstatuut. We moeten dit debat grondig voeren, zonder het te laten aanslepen. De conclusies van dit debat moeten bovendien richtinggevend zijn voor het hele hoger onderwijs: we willen immers ook een hogeronderwijslandschap dat duidelijker gestructureerd is, niet een chaotisch landschap.

Zowel het regeerakkoord als de beleidsnota bevestigen dat het advies van de Commissie-Soete een goed uitgangspunt voor de verdere behandeling van dit dossier biedt. Tegelijk wordt duidelijk gesteld dat de Vlaamse Regering pas beslissingen zal nemen nadat hierover een maatschappelijk debat is gevoerd. De verschillende thema's die in dit maatschappelijk debat aan bod moeten komen, worden in de beleidsnota aangegeven.

Op 18 december 2009 is de aanpak van dit maatschappelijk debat aan de Vlaamse Regering voorgesteld. Een belangrijk element hierbij is het tijdsplan. Los van de meningen over de inhoudelijke richting, is er wel een algemene consensus dat er binnen afzienbare tijd duidelijkheid moet zijn over de toekomstige hogeronderwijsstructuur. In deze context is het dan ook belangrijk dat het maatschappelijk debat niet onnodig aansleept. Zoals herhaaldelijk aangegeven, onder andere nog in de mededeling aan de Vlaamse Regering van 21 mei 2010 (zie VR 2010/2105 MED.0252), is het steeds de bedoeling geweest dat de Vlaamse Regering nog voor het zomerreces principiële beslissingen zou nemen, waarna in voorkomend geval bij de aanvang van het werkjaar 2010-2011 het decreetgevend werk kan worden ingezet.

In functie van een doelgerichte aanpak van de werkzaamheden is daarom eerst aan de heer Dirk Van Damme, hoofd van het Centre for Educational Research and Innovation bij de OESO in Parijs, gevraagd om als externe en van de betrokken partijen onafhankelijke deskundige een beknopte synthesenota ('green paper') te schrijven, die als start zou kunnen dienen voor het maatschappelijk debat. Bedoeling was dat deze synthesenota, in overeenstemming met de uitgangspunten van het regeerakkoord en de beleidsnota, gebaseerd zou zijn op de rapporten van de Commissie-Soete en de daarin ontwikkelde stellingen. Daarnaast zou de nota moeten kunnen aangeven welke de principes zijn die de Vlaamse Regering bij het nemen van beslissingen zeker al voorop kan stellen (cf. bepalingen beleidsnota). → Deze synthesenota gaat als bijlage.

Om het maatschappelijk debat enigszins gestructureerd te laten verlopen, is vervolgens een werkgroep samengesteld uit vertegenwoordigers van de hogeronderwijsinstellingen, het personeel, de studenten, de interprofessionele sociale partners en de strategische adviesraad voor het beleidsdomein Onderwijs & Vorming. Deze werkgroep had als opdracht het debat aan te gaan over het thema van de integratie van de academiserende opleidingen van de hogescholen in de universiteiten en te komen tot een zo breed en stevig mogelijk draagvlak over de verschillende standpunten heen. Onder leiding van de heer Peter Leyman heeft deze werkgroep haar werkzaamheden op 24 februari 2010 gestart; op 6 mei 2010 zijn de conclusies van de werkgroep overhandigd, in de vorm van een gemeenschappelijke platformtekst, waaraan in de bijlage afzonderlijke standpunten zijn toegevoegd (zie VR 2010/2105 MED.0252). → *Deze platformtekst gaat als bijlage.*

Buiten deze initiatieven hebben nog een aantal andere actoren een belangrijke rol gespeeld in het maatschappelijk debat over de toekomstige hogeronderwijsstructuur.

- Met zijn advies van 9 maart 2010 over de structuur van het hoger onderwijs wenste de VLOR een aanzet te geven tot het maatschappelijk debat.
- Op voorstel van de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen en in overleg met de Vlaamse Regering is in het Vlaams Parlement op 24 februari 2010 een commissie ad hoc Hoger Onderwijs benoemd, onder voorzitterschap van mevrouw Fientje Moerman. Deze commissie ad hoc had als opdracht het opstellen van een maatschappelijke beleidsnota over het hoger onderwijs in Vlaanderen. Zij heeft daartoe verschillende hoorzittingen, een colloquium en interne beraadslagingen georganiseerd. De commissie ad hoc heeft haar werkzaamheden beëindigd met een themadebat op 8 juli 2010 in de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement. Tijdens dat themadebat is ook de maatschappelijke beleidsnota voorgesteld. Als conclusie van het themadebat heeft het Vlaams Parlement op voorstel van de dames Fientje Moerman, Vera Celis, Kathleen Deckx, Veerle Heeren en Kathleen Helsen een motie van aanbeveling over de hervorming van het hoger onderwijs in Vlaanderen aangenomen. → *De maatschappelijke beleidsnota en de motie van aanbeveling gaan als bijlage.*

Daarnaast hebben verschillende organisaties, verenigingen en instellingen standpunten over dit thema ingenomen; vele daarvan zijn meegenomen in de werkzaamheden van de commissie ad hoc van het Vlaams Parlement.

2. De stappen in het maatschappelijk debat

2.1. De synthesenota 'De toekomst van de academische hogeschoolopleidingen in het Vlaamse hogeronderwijslandschap'

De synthesenota van Dirk Van Damme over de toekomst van de academische hogeschoolopleidingen in het Vlaamse hogeronderwijslandschap vertrekt, in overeenstemming met het regeerakkoord en de beleidsnota, vanuit de visie van de Commissie Soete over de integratie van de academiserende hogeschoolopleidingen in de universiteiten.

De auteur ondersteunt en beargumenteert deze keuze en beoogt met zijn nota een perspectief te bieden op een breed gedragen oplossingsscenario. Hij heeft daartoe voorstellen ontwikkeld, die geformuleerd zijn in tien aanbevelingen.

2.2. Het VLOR-advies

De VLOR heeft in zijn advies van 9 maart 2010 zes basisprincipes uitgewerkt, die volgens de

VLOR de visie en waarden vormen voor het hogeronderwijsbeleid in de komende decennia. Deze zijn het streven naar:

- een kwaliteitsvol hoger onderwijs;
- een internationaal georiënteerd hoger onderwijs;
- een maatschappelijk relevant hoger onderwijs;
- een dynamisch hoger onderwijs;
- een democratisch hoger onderwijs;
- een duurzaam hoger onderwijs.

Daarenboven stelt het VLOR-advies dat de toekomstige structuur zodanig geconcipieerd moet zijn dat deze voldoet aan de volgende systeemkenmerken:

- stabiliteit en rechtszekerheid;
- transparantie;
- mogelijkheden voor doorstroming en samenwerking;
- financiële haalbaarheid en efficiëntie;
- conform de regelgevende context;
- gediversifieerd aanbod.

Vervolgens heeft de VLOR onder meer een inventaris gemaakt van mogelijke structuren voor het hoger onderwijs in Vlaanderen. Hij heeft daarbij zeven mogelijke modellen onderscheiden, waarvan uiteindelijk drie modellen, die de VLOR als meest voor de hand liggend beschouwt, voorgesteld worden, zijnde:

- het bestendigen van de huidige situatie;
- de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten;
- de volledige integratie van alle hogeschool- en universitaire opleidingen in een nieuw type instelling.

Van elk van deze drie modellen worden de voor- en nadelen beschreven. Het VLOR-advies spreekt geen voorkeur uit voor een bepaald model.

2.3. De platformtekst van de werkgroep ‘maatschappelijk debat’

Conform de regeerverklaring vertrokken de discussies binnen de werkgroep vanuit de visie voorgesteld door de Commissie Soete, namelijk de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten. De synthesesnota ‘De toekomst van de academische hogeschoolopleidingen in het Vlaamse hogeronderwijslandschap’ van Dirk Van Damme vormde het basisdocument voor die discussies. Het debat spitste zich toe op de tien aanbevelingen, zoals geformuleerd in deze synthesesnota. De discussies binnen de werkgroep werden aangevuld met een aantal bijkomende elementen aangebracht door leden van de werkgroep. Binnen de werkgroep werd geen breed maatschappelijk debat gevoerd over mogelijke alternatieve opties voor de toekomstige hogeronderwijsstructuur.

Als resultaat van de discussies binnen de werkgroep heeft de groep een “Platformtekst over het toekomstige hogeronderwijslandschap in Vlaanderen” uitgebracht. Deze platformtekst gaat in eerste instantie in op de te vervullen voorwaarden voor een toekomstige hogeronderwijsstructuur. Deze voorwaarden moeten volgens de werkgroep vervuld worden alvorens de toekomstige structuur in werking treedt en zijn indifferent aan de keuze voor het toekomstige model. Vervolgens gaat de nota in op een van de mogelijke modellen, namelijk de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten. Hierbij aansluitend komt de plaats van het hoger kunstonderwijs aan bod.

De nota wordt afgesloten met een aantal conclusies van de werkgroep:

1. *De werkgroep is unaniem van oordeel dat in de toekomstige hogeronderwijsstructuur de nodige aandacht moet besteed worden aan de versterking van de professionele bacheloropleidingen.*
2. *De werkgroep is het er ook unaniem over eens dat voorafgaand aan de realisatie van de toekomstige hogeronderwijsstructuur de noodzakelijke voorwaarden moeten uitgewerkt zijn:*
 - *het financieringsmechanisme is aangepast en er is voorzien in een adequate en toereikende financiering (met een tijdsplan voor de bijkomende middelen)*
 - *het personeelsstatuut is geregeld conform de nieuwe situatie, met vrijwaring van de verworven rechten*
 - *de bestuursstructuur is aangepast, zodat alle hogescholen en universiteiten de nodige autonomie hebben om de noodzakelijke herstructureringen op gelijke voet door te voeren*
3. *De werkgroep is unaniem van mening dat in de toekomstige hogeronderwijsstructuur het behoud en de versterking van de verschillende profielen van de academische opleidingen moet gegarandeerd worden.*
4. *Een meerderheid van de actoren van de werkgroep kiest voor de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten als toekomstig model. Deze actoren pleiten er dan ook voor dat er zo spoedig mogelijk werk gemaakt wordt van een decreet dat het kader uittekent voor deze integratie en de noodzakelijke voorwaarden vastlegt en uitwerkt. Een minderheid binnen de werkgroep wenst zich nog niet uit te spreken voor een bepaald model of is voorstander van een van de mogelijke andere modellen.*
5. *Binnen de werkgroep is er geen consensus over de toekomstige plaats van het academisch hoger kunstonderwijs in het Vlaamse hogeronderwijslandschap. Een meerderheid pleit voor de verdere inrichting van deze opleidingen door de hogescholen, maar binnen het concept van "Schools of Arts". Een minderheid van de actoren is voorstander om deze opleidingen, naar analogie met de andere academische opleidingen, te integreren in de universiteiten, al dan niet binnen een concept van "Schools of Arts".*

2.4 De maatschappelijke beleidsnota van de Commissie ad hoc Hoger Onderwijs

De maatschappelijke beleidsnota van de commissie ad hoc Hoger Onderwijs vloeit voort uit het samenbrengen van studiewerk, de organisatie van een colloquium, het houden van hoorzittingen en de interne discussies binnen de commissie ad hoc. De beleidsnota gaat in op aspecten als kwaliteit, structuur, personeel, internationalisering, democratisering en financiering, en geeft daarnaast het gewenste tijdspad weer. De maatschappelijke beleidsnota wordt afgesloten met een aantal beleidsstellingen, gegroepeerd in acht thema's.

Gebaseerd op deze beleidsstellingen en op het themadebat dat hierover gevoerd is, heeft het Vlaams Parlement op 8 juli 2010 een motie van aanbeveling aangenomen met 18 aanbevelingen over de toekomst van het Vlaamse hoger onderwijs. In deze motie vraagt het Vlaams Parlement de Vlaamse Regering om die aanbevelingen in realiteit te brengen door onder meer de nodige decretale basis te verschaffen voor de implementatie van deze veranderingen.

3. De hervorming van het hoger onderwijs in Vlaanderen

De Vlaamse Regering engageert er zich toe om de aanbevelingen vervat in de motie van aanbeveling van het Vlaams Parlement uit te voeren.

3.1. De motie beveelt aan

1° dat de academiserende hogeschoolopleidingen (met uitzondering van de academiserende

kunstopleidingen) worden geïntegreerd in de universiteiten. Met integratie wordt daarbij bedoeld dat de universiteiten verantwoordelijkheid krijgen over:

- a) de uitreiking van de diploma's;*
- b) het onderwijs- en het onderzoeksbeleid met betrekking tot deze opleidingen;*
- c) de kwaliteitszorg voor onderwijs en onderzoek;*
- d) het personeelsbeleid over het personeel aangesteld in deze opleidingen.*

Volgende randvoorwaarden dienen hierbij in acht te worden genomen, ook om de kwaliteit van het hoger onderwijs in het algemeen te garanderen:

- a) de maatschappelijke meerwaarde, dit is de stijging van de kwaliteit van onderwijs en onderzoek met het oog op het behalen van de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen geformuleerd in ViA en Europa 2020;*
- b) een adequate financiering die toelaat deze ingrijpende operatie te voltooien;*
- c) de maximale efficiëntie van de besteding van (onderzoeks- en onderwijs)middelen;*
- d) het behoud van de verschillen en de complementariteit in de profielen en de finaliteiten van de onderscheiden opleidingen;*
- e) het behoud van de huidige hoge kwaliteit van de professionele bacheloropleidingen en hun specifieke rol inzake innovatie, en de versterking van deze opleidingen met focus op knelpuntberoepen en hun maatschappelijk belang, alsook op de regionale noden;*
- f) gerichte bijkomende inspanningen voor de verdere democratisering van het hoger onderwijs, zowel van de huidige universitaire opleidingen, de geacademiseerde opleidingen als de professionele bacheloropleidingen;*
- g) versterking en uitbreiding van de mogelijkheden tot overgang van de ene naar de andere opleiding;*
- h) een institutionele vereenvoudiging van het hogeronderwijslandschap waarbij de hervorming plaatsvindt in een gefaseerd tijds kader dat voor iedereen hetzelfde is (gelijk oversteken);*
- i) de versterking van de kruisbestuiving tussen het hoger onderwijs en andere maatschappelijke actoren o.a. het bedrijfsleven, en dit in het kader van de versterking van de kennisdriehoek onderwijs-onderzoek-innovatie.*

De academiserende hogeschoolopleidingen (met uitzondering van de academiserende kunstopleidingen en de academiserende opleidingen van de Hogere Zeevaartschool) zullen vanaf het academische jaar 2013-2014 in één enkele beweging geïntegreerd worden in de universiteiten.

De integratie zal doorgevoerd worden door een wijziging van de (bijzondere) decretale onderwijsbevoegdheid van de betrokken universiteiten en hogescholen.

De Vlaamse Regering zal de nodige maatregelen voorstellen om de door het Vlaams Parlement geformuleerde randvoorwaarden voor de integratie te vervullen. Een aantal randvoorwaarden komen nog aan bod in verdere aanbevelingen. Een belangrijke voorwaarde die ook door alle actoren wordt beklemtoond, is het behoud van de verschillen en de complementariteit in de profielen en de finaliteit van de onderscheiden opleidingen. Daarom zal de Vlaamse Regering onder andere aan de VLHUR vragen om prioritair de domeinspecifieke leerresultaten van deze opleidingen te definiëren en te laten valideren door de NVAO.

Het eindrapport van de Commissie ad hoc hoger onderwijs en de synthesesnota van Dirk Van Damme bevatten voldoende argumenten om deze integratie-oefening te onderbouwen.

3.2. Met betrekking tot het hoger kunstonderwijs beveelt de motie aan

2° om voor de hogere kunstopleidingen binnen de hogeschool een aparte structuur uit te werken in de vorm van 'Schools of Arts'. Aan deze Schools of Arts worden decretaal bijzondere bevoegdheden toegekend. Deze bevoegdheden liggen in het verlengde van de specificiteit van de kunstopleidingen. Dit betekent dat deze bevoegdheden niet langer worden uitgeoefend door de raad van bestuur van de hogeschool, maar binnen deze van de Schools of Arts, en dat daarin ook de universiteit van de associatie waartoe de hogeschool behoort, is vertegenwoordigd.

3° dat de structuur van de hogere kunstopleidingen eenvormig zou zijn in de gehele Vlaamse Gemeenschap.

De hogere kunstopleidingen (zowel de professionele als de academiserende) zullen ondergebracht worden in een separate autonome structuur binnen de hogescholen in de vorm van 'Schools of Arts'. Aan de raden van bestuur van deze Schools of Arts worden bij decreet bijzondere bevoegdheden op het vlak van onderwijs, onderzoek, dienstverlening, personeel en financiën toegekend. In deze raden van bestuur zijn ook de universiteiten vertegenwoordigd. Het is ook mogelijk dat meerdere hogescholen samen één of meerdere Schools of Arts oprichten en samen met de geassocieerde universiteiten besturen.

3.3. De motie beveelt aan

4° dat de associaties van hogescholen en universiteiten blijven bestaan. De volgende taken moeten ze minstens toebedeeld krijgen:

- *de organisatie van de samenwerking en het aanhalen van de banden tussen de professionele bachelors en de geacademiseerde en academische opleidingen met inbegrip van de overgangsmogelijkheden en de ontwikkeling van leerlijnen;*
- *de bevordering van de coördinatie van het onderzoek en meer bepaald van de translatieketen van fundamenteel naar toegepast onderzoek en omgekeerd, en van innovatie;*
- *logistieke coördinatie in het algemeen;*
- *als forum de evolutie naar een geïntegreerde hogeronderwijsruimte voorbereiden.*

De associaties blijven bestaan maar hun opdrachten zullen vooral toegespitst worden op het versterken van de samenwerking en permeabiliteit tussen de professionele opleidingen en de academische opleidingen, de coördinatie van het onderzoek en de logistieke coördinatie. Belangrijk is dat de associaties er voor zorgen dat er goede leerlijnen worden ontwikkeld voor de doorstroming van de afgestudeerden van de professionele bacheloropleidingen naar de masteropleidingen. Binnen de associaties maar ook over de grenzen van de associaties heen moeten universiteiten en hogescholen afspraken maken over de overgangsmogelijkheden en deze overgangsmogelijkheden ook transparant maken naar de studenten. De associaties zullen ook het forum zijn om het debat voor te bereiden over de evolutie naar een geïntegreerde hoger onderwijsruimte waarin de HBO₅-opleidingen, de bacheloropleidingen, de masteropleidingen en de doctoraatsopleidingen een plaats krijgen mede in het kader van een leven lang leren. Ook kunnen de associaties een forum zijn voor de afstemming tussen onderwijs, onderzoek en het beroepsveld en op die manier een belangrijke rol spelen in de innovatieketen.

3.4. De motie beveelt aan

5° om de eindverantwoordelijkheid voor de hogere beroepsopleidingen (HBO5) te situeren aan de hogescholen maar met een duidelijke arbeidsverdeling en afspraken met de centra voor volwassenenopleiding en ook met de universiteiten in het kader van levenslang leren.

6° om de huidige hervorming niet als een eindpunt te zien. In Vlaanderen wordt een geïntegreerde hogeronderwijsruimte ontwikkeld, waarin HBO5-bachelor-master en doctoraatsopleidingen een plaats krijgen. Er wordt gekozen voor één enkele binariteit, namelijk bachelor en master, en het

profiel van elke richting wordt versterkt, waarbij er een continuüm bestaat tussen toepassingsgerichte en op onderzoek gebaseerde opleidingen. Om dit te realiseren herdefiniëren we de rol van de associaties.

De Vlaamse Regering kan deze aanbeveling onderschrijven als een te bereiken eindpunt op middellange termijn. Het debat hierover is nog niet voldoende uitgekristalliseerd om nu al definitieve decretale stappen te zetten. In dat kader zal zij op korte termijn het initiatief nemen om de bestaande decretale teksten met betrekking tot de samenwerking tussen de aanbieders van HBO5-opleidingen aan te passen om die samenwerking sterker te bevorderen.

3.5. In de motie wordt de aanbeveling gedaan

7° de middelen van het hoger onderwijs te verhogen om de 2-percentnorm te behalen en de hervorming van het hogeronderwijslandschap te doen slagen. Dit vereist ook een herziening van de financieringsmechanismen uit het Financieringsdecreet, met aandacht voor de leefbaarheid na integratie van bepaalde instellingen en het behoud van de verschillende profielen van de academiserende opleidingen.

Deze verhoging moet gebeuren met inachtneming van een evenwicht tussen drie componenten zijnde:

- a) de versterking van de onderzoeksfinanciering van de vroegere tweecyclopleidingen;*
- b) de versterking van de financiering van de professionele bacheloropleidingen;*
- c) de verhoging van de financiering van de huidige academische opleidingen aan de universiteiten met inbegrip van een versterking van de kanalen voor onderzoeksfinanciering.*

De middelen voor de versterking van de onderzoeksfinanciering van de vroegere tweecyclopleidingen worden tijdens een overgangperiode 'gekleurd', wat betekent dat ze aan die bestemming worden geaffecteerd en dat de instellingen afzonderlijk moeten rapporteren over de besteding ervan.

Tevens moet er een specifieke aanvullende financiering worden voorzien voor de hogeronderwijsinstellingen met zetel en vestigingsplaats(en) in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest (een zgn. 'Brusselnorm').

In het hoofdstuk 4 worden er concrete voorstellen gedaan voor de financiering van de hervorming van de hogeronderwijsstructuur.

3.6. De motie beveelt aan

8° om een geïntegreerd en gecoördineerd personeelsstatuut en een nieuwe rechtspositieregeling voor het geheel van het hoger onderwijs te ontwikkelen.

Daarin wordt:

- a) in de mogelijkheid voorzien voor het onderwijzend personeel van de academiserende hogeschoolopleidingen om ingeschakeld te worden in het ZAP-kader (zelfstandig academisch personeel) na positieve beoordeling van het dossier en met hantering van dezelfde criteria als voor de universitaire ZAP-leden, weliswaar rekening houdend met de profielverschillen van de opleidingen;*
- b) in een overgangskader voorzien met behoud van de huidige loopbaanmogelijkheden voor het onderwijzend personeel van de academiserende hogeschoolopleidingen dat niet in het ZAP-kader wordt ingeschaald;*
- c) een geëigende oplossing uitgewerkt voor het ATP-personeel (administratief en technisch personeel) verbonden aan de academiserende opleidingen met respect voor de rechten van dat personeel en zonder de hogescholen op te zadelen met een al te zwaar sociaal passief;*

d) *een einde gemaakt aan de 'bijzondere salarisschaal' voor lesgevers in het hoger kunstonderwijs die bij voltijdse opdracht slechts 70 percent bedraagt van de gangbare salarisschaal, toegekend aan de lesgevers van andere opleidingen aan de hogescholen, weliswaar met inachtneming van de vigerende algemene cumulatiereregelingen.*

De Vlaamse Regering zal deze aanbeveling in twee fasen uitvoeren.

In een eerste fase zal zij de nodige maatregelen voorstellen om de rechtspositie van de personeelsleden (zowel OP als ATP) van de hogescholen die geheel of gedeeltelijk, rechtstreeks of onrechtstreeks verbonden zijn met de overgedragen academische opleidingen maximaal te waarborgen. De rechtspositie van de overgedragen personeelsleden moet duidelijk zijn. Zoals in de definitie van integratie al aangegeven, zal de verantwoordelijkheid voor het personeelsbeleid over het personeel van de overgedragen opleidingen bij de universiteiten komen te liggen.

Er zal voor het onderwijzend personeel van de hogescholen in de mogelijkheid voorzien worden om ingeschaald te worden in het ZAP-kader van de universiteiten volgens de criteria die gangbaar zijn voor een benoeming of aanstelling in het ZAP-kader, rekening houdend met het profiel van de opleidingen.

De leden van het onderwijzend personeel die niet van deze mogelijkheid gebruik maken, behouden hun bestaande rechtspositieregeling met de bestaande loopbaanmogelijkheden, maar onder de verantwoordelijkheid van de universiteiten. In overleg met het personeel zal de universiteit de secundaire arbeidsvoorwaarden zoveel mogelijk afstemmen op deze die gelden voor het ZAP-kader. Over dit punt zal in het VOC Hoger Onderwijs een voorbereidend overleg gevoerd worden.

Voor de leden van het ATP van de hogescholen die werkzaam zijn in de overgedragen opleidingen en voor de leden van het ATP van de centrale administratie die ook diensten verstrekken ten bate van deze opleidingen, moeten geëigende oplossingen uitgewerkt worden. De mogelijkheden van detachering kunnen daartoe uitgebreid worden. Sommige personeelsleden zullen ook ingeschakeld kunnen worden in het ATP-kader van de universiteit. In ieder geval moet de universiteit een deel van de loonkosten dragen om de hogescholen niet op te zadelen met een zwaar sociaal passief.

Om alle consequenties voor het personeel verbonden met de integratie-oefening zo volledig mogelijk in beeld te krijgen en omdat er heel veel aspecten aan vastzitten (pensioenen, sociale zekerheid, verandering van werkgever, loopbanen, primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden, financiële weerslag), zal de Vlaamse Regering op korte termijn een werkgroep met vertegenwoordigers van het personeel, de instellingen en de overheid oprichten die alle aspecten van de personeelsproblematiek in kaart brengt en voorstellen formuleert.

Voor de situatie van personeelsleden die momenteel actief zijn in de hogescholen, moet op alle vlakken in kaart worden gebracht (juridisch, financieel, technisch, enz.). Voor personeelsleden aangeworven na de integratie ligt de situatie uiteraard anders.

Waar nodig zal ook in de overgangsfase werk worden gemaakt van een coördinatie van sommige rechtspositionele bepalingen.

In een tweede fase zal de Vlaamse Regering tegen het einde van 2012 één nieuwe rechtspositie van alle personeelsleden en voor het geheel van het hoger onderwijs ontwikkelen. Daartoe zal de Vlaamse Regering in het kader van het VOC een werkgroep oprichten.

Het Vlaams Parlement beveelt ook aan om een einde te maken aan de 'bijzondere salarisschalen' voor lesgevers in het hoger kunstonderwijs. De Vlaamse Regering zal uitvoering aan deze

aanbeveling geven door de discussie in te bedden in de globale problematiek van de cumulatierегeling bij de hogescholen.

3.7. De motie beveelt aan

9° aan de publiekrechtelijke instellingen zoals UGent en de VAH's (Vlaamse Autonome Hogeschool) een vergelijkbare autonomie en beheersstructuur toe te kennen als die waarover de vrije instellingen vandaag reeds beschikken. De decreetgever moet binnen een decretaal vastgelegd kader de nodige ruimte laten waarbinnen de instellingen hun eigen beleid kunnen verwezenlijken. Vertegenwoordigers van de academiserende opleidingen blijven vertegenwoordigd in de Onderzoeksraad van de universiteiten, minstens zo lang de desbetreffende onderzoeksmiddelen 'gekleurd' zijn.

De Vlaamse Regering zal in overleg met de betrokken instellingen voorstellen uitwerken om aan de publiekrechtelijke instellingen zoals de UGent en de Vlaamse Autonome Hogescholen een vergelijkbare autonomie en bestuursstructuur te geven als deze waarover de privaatrechtelijke instellingen beschikken. Op die manier zullen deze instellingen de ruimte krijgen om hun eigen beleid te realiseren en hiervoor aangepaste interne bestuursstructuren uit te tekenen.

3.8. De motie beveelt aan

10° uitgaande van het principe dat het Nederlands de bestuurs- en onderwijstaal is in het hoger onderwijs, er aan de instellingen meer ruimte wordt gelaten om andere talen te hanteren als onderwijstaal, met dien verstande (1) dat dit op bachelorniveau tot 30 studiepunten wordt beperkt in de niet-taalopleidingen en (2) dat wat betreft de masteropleidingen de equivalentieregel principieel wordt behouden op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap, maar dat de Vlaamse Regering kan afwijken op advies van de Erkenningscommissie.

11° om de taalregeling in haar geheel in te passen in de verdere kwaliteitsbewaking en democratisering van het hoger onderwijs en de optimale afstemming ervan op het tewerkstellingsveld en op de samenleving in haar geheel.

De Vlaamse Regering zal voorstellen om aan de hogescholen en universiteiten meer ruimte te laten voor het gebruik van een andere onderwijstaal dan het Nederlands om zo de internationalisering van de opleidingen te versterken en de mobiliteit van studenten te verhogen.

Voor de bacheloropleidingen zullen de instellingen de ruimte krijgen om 30 studiepunten aan te bieden in een andere taal dan het Nederlands. Masteropleidingen kunnen in een andere taal worden aangeboden mits er op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap een equivalente opleiding in het Nederlands gevolgd kan worden; van deze voorwaarde kan op advies van de Erkenningscommissie worden afgeweken door de Vlaamse Regering.

De toepassing van de nieuwe taalregeling moet in de kwaliteitsbewaking van het onderwijs aan bod komen en mag de verdere democratisering niet in het gedrang brengen; daarom zal de nieuwe taalregeling gebonden zijn aan voorwaarden. De gebruikte instructietaal in een opleiding is een element van een betere afstemming tussen opleiding en werkveld in het bijzonder en de samenleving in het algemeen.

3.9. De motie beveelt aan

12° dat er, met het oog op het behalen van het streefcijfer van 20 percent studenten met buitenlandse studie-ervaring in 2020, in een aangepaste financiële ondersteuning wordt voorzien om die ervaring ook voor minder begoeede studenten haalbaar te maken.

13° om de mobiliteit van Vlaamse studenten en docenten verder aan te moedigen.

De Vlaamse Regering zal, conform de Europese afspraken vervat in het Leuvencommuniqué van april 2009 en de beleidsintenties neergelegd in de beleidsnota 2009-2014 met betrekking tot mobiliteit, tegen eind 2010 een actieplan uitwerken voor het versterken van de mobiliteit van studenten en docenten (met daarbij ook aandacht voor ondervertegenwoordigde groepen, zoals studenten met een functiebeperking). Voor de uitwerking hiervan zal de Vlaamse Regering gebruik maken van het VLOR-advies en van de voorstellen die de Bologna-experts hebben geformuleerd.

3.10. De motie beveelt aan

14° om in het kader van de democratisering, ook na de voltooiing van de integratie van de academiserende opleidingen, te voorzien in een degelijke regionale spreiding..

15° om de aandacht voor studie- en trajectbegeleiding die nu reeds in een aantal instellingen bestaat, te veralgemenen door het hoger onderwijs heen.

Samen met het hoog houden van de standaarden en kwaliteit in het hoger onderwijs zijn de democratisering van het hoger onderwijs en een verhoging van de participatie van studenten uit de nu ondervertegenwoordigde groepen voor de Vlaamse Regering belangrijke doelstellingen.

Ook na de integratie van de academiserende opleidingen moet er voldoende regionale spreiding blijven om de toegankelijkheid voor (aankomende) studenten uit deze groepen niet in het gedrang te brengen.

In het kader van het aanmoedigingsfonds en in het kader van het programma "diversiteit in de lerarenopleidingen" lopen er heel wat projecten om de instroom, de doorstroom en de uitstroom van studenten uit de ondervertegenwoordigde groepen te verhogen. Tegen midden 2011 zal er een evaluatie gemaakt worden van de projecten die in de eerste ronde werden uitgevoerd. Tegen eind 2010 zal de Vlaamse Regering nieuwe resultaatsindicatoren vastleggen voor de beheersovereenkomsten in de tweede ronde van het aanmoedigingsfonds.

Een eerste fase van de evaluatie van het Flexibiliseringsdecreet, met betrekking tot EVC en EVK, is afgerond. Een mededeling hierover werd aan de Vlaamse Regering reeds gedaan.

In de tweede fase van de evaluatie zal er aandacht besteed worden aan de wijze waarop de studie- en trajectbegeleiding in het hoger onderwijs wordt aangepakt. Ook de Raad Hoger Onderwijs van de VLOR zal aan dit thema in het komende werkjaar aandacht besteden.

3.11. De motie vraagt de Vlaamse Regering om

16° de volgende aanbevelingen te volgen:

- a) het aantal studiepunten van de masteropleidingen te flexibiliseren tussen 60 en 120 studiepunten.*
- b) omzichtig om te gaan met uitbreiding van de studieomvang, maar naast de banaba's ook na een professionele bachelor in specifieke vervolgoopleidingen op masterniveau te voorzien.*
- c) een dringend overleg met alle betrokkenen te starten om de sterk verminderde aantrekkingskracht van de specifieke lerarenopleidingen en het beleid daarover aan te pakken.*
- d) de mogelijkheid voor het continuüm van levenslang leren en werken te concretiseren door het volledige (hoger) onderwijs heen.*

Op basis hiervan zal de Vlaamse Regering voorstellen doen om de studieomvang van masteropleidingen te differentiëren over 60, 90 of 120 studiepunten, met uitzondering van de masteropleidingen geneeskunde en diergeneeskunde.

De verdere ontwikkeling van de specifieke lerarenopleiding maakt deel uit van de algemene problematiek van de uitbreiding van de studieomvang van masteropleidingen en van de evaluatie van

het decreet lerarenopleiding. Er komt tegen eind 2012 een algemene evaluatie van de effecten van het decreet van 2006 betreffende de lerarenopleidingen. Een onderdeel daarvan is de situatie van de specifieke lerarenopleidingen. De Vlaamse minister van Onderwijs zal de instroom in deze specifieke lerarenopleidingen monitoren en met de betrokkenen overleg voeren om een goed zicht te krijgen op de evoluties. Deze kwestie is ook verbonden met het dossier van de uitbreiding van de studieomvang van de masteropleidingen van 60 naar 120 studiepunten (zie ook luik financiën). De uitbreiding van de studieomvang moet zo geïmplementeerd worden dat studenten die de specifieke lerarenopleiding wensen te volgen, dit gedeeltelijk kunnen combineren met de vakopleiding, ten minste als een afstudeerrichting van de masteropleiding. Ook de haalbaarheid en de wenselijkheid van een sterkere differentiatie van de masteropleidingen zullen onderzocht worden.

Het Structuurdecreet voorziet al in de mogelijkheid van het aanbieden van specifieke masteropleidingen die primair openstaan voor afgestudeerden van een professionele bacheloropleiding. Deze masteropleidingen vallen nu al, in de schoot van een associatie, onder de gezamenlijke verantwoordelijkheid van een universiteit en de hogeschool of hogescholen die de betreffende professionele bacheloropleiding aanbieden. Op die manier hebben die hogescholen een belangrijke inbreng in de organisatie van die masteropleidingen. (cf. artikel 12, §3 van het Flexibiliseringsdecreet). De toegang is afhankelijk van het met succes voltooien van een schakelprogramma. Er bestaan nu 3 dergelijke opleidingen: maatschappelijk werk, verpleegkunde/vroedkunde en toerisme; een vierde opleiding (ergotherapie) is in aanvraag. In een aantal studiegebieden zoals bedrijfskunde en industriële wetenschappen is al doorstroming vanuit de professionele bacheloropleidingen naar de bestaande academische of academiserende masteropleidingen. Maar ook in andere studiegebieden kan er in het kader van een leven lang leren en van "continuïng professional development" een behoefte zijn aan meer specifieke masteropleidingen.

3.12. Een verdere optimalisatie en rationalisatie van het opleidingsaanbod moet in de hervormingsoperatie meegenomen worden. In het regeerakkoord staat de beleidsintentie dat de Vlaamse Regering in overleg met alle betrokken onderwijsactoren een rationeel opleidingsaanbod voor het hoger onderwijs verder zal uittekenen.

De Vlaamse minister van Onderwijs zal dit overleg op gang brengen. Bij de uittekening van dat rationeel aanbod moeten zowel kwantitatieve als kwalitatieve criteria meegenomen worden. Het doel moet vooral een concentratie en taakverdeling op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap zijn, vertrekkende van de doelstellingen verwoord in het Financieringsdecreet. Het streven naar een toereikende rationele regionale spreiding van het opleidingsaanbod is een punt van aandacht in deze oefening. Bij de uittekening van het rationeel aanbod moet er rekening gehouden worden met de principes van de interne staatshervorming.

4. Financiering van de hervorming van de hogeronderwijsstructuur

4.1. Inleidende elementen

Voor de ontwikkeling van een financieringsmodel is in een eerste fase onderzocht welke elementen hiervoor (theoretisch) in aanmerking komen. De onderzochte criteria zijn aan bod gekomen tijdens de hoorzitting van 03.05.2010 in het Vlaams Parlement. Deze zijn ingebracht zowel door de overheid als door de diverse uitgenodigde sprekers.

In de motie van aanbeveling van de commissie ad hoc zijn de volgende elementen met betrekking tot de financiering van de operatie aangereikt:

- een adequate financiering die toelaat deze ingrijpende operatie te voltooien (1°)
- de verhoging van de middelen dient te gebeuren met inachtneming van een evenwicht tussen drie componenten zijnde: de versterking van de onderzoeksfinanciering van de

vroegere tweecycli-opleidingen, de versterking van de financiering van de professionele bacheloropleidingen en de versterking van de financiering van de huidige academische opleidingen aan de universiteiten met inbegrip van een versterking van de kanalen voor onderzoeksfinanciering. Op die manier zal voorkomen worden dat, zoals het regeerakkoord stelt, bepaalde opleidingen zich onvoldoende kunnen ontwikkelen.

- De middelen voor de versterking van de onderzoeksfinanciering van de vroegere tweecycli-opleidingen worden tijdens de overgangperiode “gekleurd”.
- Een specifieke bijkomende financiering moet voorzien worden voor de hogeronderwijsinstellingen met zetel en vestigingsplaats(en) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (een zgn. Brussel-norm) (7°)
- een einde wordt er gemaakt er gemaakt aan de “bijzondere weddenschaal” voor lesgevers in het hoger kunstonderwijs die bij een voltijdse opdracht slechts 70 % bedraagt van de gangbare salarisschaal (8°)
- aangepaste financiële ondersteuning voor het behalen van het streefcijfer van 20% studenten met een buitenlandse studie-ervaring (12°)
- problematiek van de studieomvang (16°)

Voor de Vlaamse Regering zijn dit eveneens sleutels om van de beoogde hervorming een succesvolle operatie te maken.

Bij de hiernavolgende ontwikkeling van het model wordt getracht een antwoord te bieden op de vraag naar de spreiding in de tijd van de gehele operatie en de kwantitatieve verdeling over de respectieve jaren.

De probleemstelling van de wijze van verdeling over de instellingen en hoe één en ander effectief artikelsgewijs wordt ingepast in het Financieringsdecreet, vormt het voorwerp van conceptualisering, overleg en onderhandeling na de principebeslissing (dus in de loop van het werkjaar 2010-2011).

Alle gemaakte berekeningen hebben het begrotingsjaar 2010 als referentiejaar (alle gehanteerde cijfers zijn m.a.w. op prijsniveau 2010).

4.2. spreiding in de tijd

In de motie van aanbeveling staat geen exacte bepaling van het tijdspad. Wel staat onder 17° het volgende: *“De implementatie van dat ingrijpende proces moet over meerdere legislaturen worden gespreid, waarbij het tijdspad, de principebeslissingen en de financieringstabel echter ab initio bekend zijn.”*

De maatschappelijke beleidsnota omvat op p.40 de volgende bepaling: *“De meeste actoren zien een financieel groeipad over een periode van tien jaar, en dit niet alleen in functie van budgetbeperkingen: het vraagt immers tijd om een onderzoekspotentieel te realiseren; tussen potentieel en output zit al gauw een tijdspanne van 10 jaar.”*

Rekening houdend met de tijd vereist voor het creëren van de nodige decretale grondslag en met het budgettaire kader van deze Vlaamse Regering kan een eerste opstap slechts gebeuren vanaf 2012 dan wel vanaf het academiejaar 2012/2013 (dit laatste wanneer het gaat om kredieten die aangewend worden voor de aanstelling van personeelsleden). Gerekend in academiejaren betekent dit een spreiding over de periode 2012/2013 tot en met 2022/2023 (zijnde **tien academiejaren**). M.a.w. de **kruissnelheid** zal worden bereikt in het begrotingsjaar **2023** (zij het met een uitzondering voor de financieringskanalen wetenschapsbeleid).

4.3. over welke financieringskanalen gaat het?

a) versterking van de financiering van de professionele bachelors

In het uitgewerkte model wordt uitgegaan van een dubbele beweging, met name een verhoging van 10% van het onderwijsvariabel deel voor de professionele bachelors (**kostprijs 37,2 mio euro**) en een versterking van het specifieke onderzoekskanaal voor professionele bachelors, zijnde het projectmatig wetenschappelijk onderzoek (PWO).

Wat dit laatste betreft, bedraagt de huidige bijdrage omgerekend 108,7 euro/student (er zijn 83.025 studenten in de professionele bachelors). Indien we dit procentueel afzetten t.o.v. de gemiddelde onderwijs kostprijs van een student (enkel het onderwijsvariabel gedeelte), namelijk 3120,6 euro, betekent dit 3,48%. Daarenboven wordt voor het optrekken naar 5% rekening gehouden met de injectie van 37,2 miljoen in het variabel onderwijsdeel. Dit impliceert een netto budgettaire inspanning van **5,2 mio euro**.

b) versterking van de financiering van de academische opleidingen van de hogescholen

Op basis van het aantal studenten (lineair; dus niet volgens het aantal opgenomen studiepunten) wordt de omslag gedaan van het volledige luik van de onderzoeksfinanciering (dus zowel de sokkel als het variabel gedeelte) zoals vervat in het Financieringsdecreet hoger onderwijs. Alle studenten, dus ook deze van het hoger kunstonderwijs, van de academische opleidingen van de hogescholen worden in rekening gebracht.

Op termijn (dus na 10 jaar) betekent dit een doel van 103,6 mio euro. Rekening houdend met het feit dat er reeds 30 mio euro aan academiseringsmiddelen in het Financieringsstelsel zitten, gaat het netto over **73,6 mio euro**.

Aangezien zowel de opleidingen die naar de universiteiten overgedragen zullen worden als de academische opleidingen die in een school of arts zullen worden ondergebracht, academische opleidingen zijn, moet de academisering aan beide types instellingen verder gezet worden. Indien inzake het toekennen van middelen gedifferentieerd wordt, kan dit alleen gebeuren op basis van objectieve gronden. De accreditatiekaders zijn daarenboven identiek.

In de overgangsfase tot 2023 blijven de middelen voor de versterking van de onderzoeksfinanciering van de overgedragen academische opleidingen gekleurd. Dit betekent dat die middelen voor de versterking van de onderzoekscapaciteit in de opleidingen dienen: voor personeel (ZAP, AAP, ATP en doctorandi) en werking in die opleidingen.

c) Verhoging van de financiering van de huidige academische opleidingen aan de universiteiten met inbegrip van de versterking van de kanalen voor onderzoeksfinanciering

Deze discussie valt uiteen in twee delen:

- de verhoging van de financiering van de huidige academische opleidingen

Uitgangspunt is dat op basis van de Vliert statistieken het aantal ZAP-leden sinds 1992 tot 2009 slechts is gestegen van 2452,4 VTE tot 2.589,2 VTE, en dit met een studentenpopulatie die gestegen is van 50.015 (academiejaar 92/93) naar 68.325 (academiejaar 08/09). De ratio van het aantal studenten per ZAP-lid is dus geëvolueerd van 20,39 studenten naar 26,38 studenten. De middelen die de voorbije twee decennia vooral via wetenschapsbeleid zijn geïnvesteerd, zijn immers vooral naar de zgn. tweede en derde geldstroom gevloeid met het oog op de ondersteuning van het wetenschappelijk onderzoek.

Om het aantal ZAP-leden in het totale personeelsbestand opnieuw tot het niveau van het jaar

2000 te brengen, is een bedrag van **41,9 mio euro** nodig, rekening houdend met de totaliteit van de injectie. Dit komt overeen met 430 extra ZAP, rekening houdend met een gemiddelde kost per ZAP van 97.569 euro.

- de verhoging van de financiering van de academische opleidingen moet ook gebeuren met inbegrip van de versterking van de kanalen voor onderzoeksfinanciering

De vraag die moet gesteld worden, is welke bestaande kanalen, ressorterend onder het beleidsdomein wetenschapsbeleid & innovatie, van hoofdbelang zijn voor deze opleidingen. Er kan rekening gehouden worden met 50% van de middelen voor Hercules en Odysseus, en 100% van het landbouwkundig onderzoek bij het IWT, de specialisatiebeurzen en het Baekelandprogramma, het Strategisch Basisonderzoek en het Industrieel Onderzoeksfonds. Dit omvat dus 112,1 mio euro.

Omgerekend naar het aantal studenten in de academische opleidingen van de hogescholen betekent dit **41,9 mio euro**.

Een tweede element dat hier een belangrijke rol speelt is "tijd". In het toegevoegde model bereiken we de kruissnelheid inzake academisering pas in 2023.

In het financieringsmodel wordt met het genoemde bedrag van 41,9 mio euro pas rekening gehouden vanaf **2017 (en uitlopend tot 2025)**.

d) Specifieke bijkomende financiering moet voorzien worden voor de hogeronderwijsinstellingen met zetel en vestigingsplaats(en) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor Nederlandstalige opleidingen (een zgn. Brussel norm)

Er is voor alle universiteiten en hogescholen een analyse gemaakt van de instroom van studenten, waaruit blijkt dat aanzienlijke percentages gerekruteerd worden uit hetzelfde arrondissement/provincie. Vanwege het dominant Franstalig karakter van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, geldt dit niet voor de Nederlandstalige Brusselse universiteiten en hogescholen. Een voorbeeld om dit te illustreren: 3.123 studenten in het Vlaams Hoger Onderwijs zijn afkomstig van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, terwijl er 16.906 afkomstig zijn uit het arrondissement Gent.

Het blijkt dat er een competitief nadeel is voor alle Brusselse instellingen. Rekening houdend met de beleidsmatige optie verwoord in de motie van aanbeveling kan er gewerkt worden met een hogere coëfficiënt (bijvoorbeeld op kruissnelheid 1,1) als weging van de financieringspunten van deze instellingen en de toevoeging van de hiermee samenhangende middelen. Deze middelen zijn uiteraard bedoeld voor het instandhouden van een Nederlandstalig aanbod van universitaire en hogeschoolopleidingen in Brussel.

De kostprijs op kruissnelheid wordt op basis van de huidige gegevens geraamd op **6,5 mio euro**.

e) Er wordt een einde gemaakt er gemaakt aan de "bijzondere salarisschaal" voor lesgevers in het hoger kunstonderwijs

De algemene regeling bij de hogescholen inzake cumulatie is dat personeelsleden dit kunnen mits toestemming van het hogeschoolbestuur. Indien een personeelslid een andere bezoldigde activiteit uitoefent die een groot deel van zijn of haar tijd in beslag neemt, wordt de betrokkene ambtshalve deeltijds. Dit deeltijdse bedraagt een opdracht van maximaal 70%.

Op deze regeling geldt een uitzondering (art 142 en 150 van het Hogescholendecreet). Personeelsleden uit de studiegebieden Muziek en podiumkunsten en Audiovisuele en beeldende

kunsten wordt ambtshalve een bijzondere salarisschaal toegekend, die 70% bedraagt van de gangbare salarisschaal.

Dit is al lange tijd een discussiepunt. Bovendien levert de bijzondere salarisschaal in het proces van academisering potentieel een bijkomend probleem op, vermits de opdracht van deze personeelsleden decretaal beperkt is tot “artistiek gebonden onderwijsactiviteiten”

Bijkomende dimensie is dat de cumulregeling in het niet-hoger onderwijs is herzien vanaf het schooljaar 2009-2010, waardoor de salarisschalen bijkomend onder druk komen in relatie tot bepaalde verloningen in het DKO.

Om dit discussiepunt op te lossen zal een voorstel ontwikkeld worden om dit in te bedden in de globale problematiek van de cumulatierregeling bij de hogescholen. De verwachte kostprijs kan geraamd worden op **3,7 mio euro**.

f) aangepaste financiële ondersteuning voor het behalen van het streefcijfer van 20% studenten met een buitenlandse studie-ervaring

In de motie van aanbeveling stelt het Vlaams Parlement dat er een aangepaste financiële ondersteuning gemaakt moet worden om de buitenlandse leerervaring ook voor minder gegoede studenten financieel haalbaar te maken. Welk extra budget hiervoor vrijgemaakt moet worden, is vooralsnog moeilijk exact te becijferen.

In het academisch jaar 2009-2010 waren er volgens de voorlopige cijfers 3.496 mobiele studenten in het kader van het Erasmusprogramma, van wie 2990 voor een studieverblijf en 506 voor een stageverblijf. Het budget dat hier tegenover stond, was 5.247.235 euro. Dit komt neer op een gemiddelde van 1.500 euro per studie- of stageverblijf.

Voor het academisch jaar 2007-2008 waren er 31.511 diploma's aan Belgische studenten in een Vlaamse universiteit of hogeschool. In dit cijfer zitten zowel de professionele en academische bachelors en masters. Als we op dit volume 20% mobiliteit willen bereiken, is het streefdoel 6.302 studenten. De kostprijs hiervan, a rato van 1.500 euro per mobiliteit, is 9,5 mio euro of een netto bijkomende kostprijs van **4,2 mio euro**. Dit volume aan mobiliteit is niet alleen via Erasmusmobiliteit te realiseren, maar ook via andere vormen van horizontale en verticale mobiliteit. Hiervan is nog onduidelijk wat het aandeel van Europa kan zijn; momenteel is er eerder sprake van een daling van de Europese budgetten voor Erasmus en aanverwante programma's in plaats van een stijging. In de toegevoegde tabel wordt uitgegaan van 100% ten laste van de Vlaamse begroting.

Een bijkomend punt van onderzoek is of de huidige kwantitatieve elementen van de beursregeling in voldoende mate in overeenstemming zijn met de doelstelling om bredere lagen van de studentenbevolking te betrekken. Voorlopig zijn er hierover geen ramingen.

g) specifieke problematiek van de puntengewichten

Het model van de hogescholen werkt met een totaal andere systematiek van weging in vergelijking met de universiteiten. Integratie houdt in dat op een bepaald moment ook de systematiek van de puntengewichten van het onderwijsvariabel gedeelte van de academische opleidingen van de hogescholen (zij het zonder het hoger kunstonderwijs) en die van het onderwijsvariabel gedeelte van de universiteiten geïntegreerd worden

Verwante opleidingen van hogescholen en universiteiten zijn in het model gewogen op een zelfde systematiek; voor andere is er een keuze gemaakt door de bachelor te wegen aan gewicht 1 en de master aan gewicht 2. De opleidingen uit de studiegebieden “Toegepaste Taalkunde” en “Handelswetenschappen en Bedrijfskunde” krijgen het puntengewicht 1. Alle andere studiegebieden (Industriële Wetenschappen, gezondheidszorg, biotechniek, architectuur en

productontwikkeling) zijn gewogen aan puntengewicht 2, zowel de bachelor- als de masteropleidingen.

Met de gegevens inzake de waarde van een financieringspunt van een universitaire opleiding komen we tot een kostprijs van **11,7 mio euro**.

Aan de wijze van wegen bij de professionele bachelors worden vooralsnog geen wijzigingen aangebracht. Zij zullen wel mee het voorwerp uitmaken van de evaluatie voorzien in het Financieringsdecreet (2014).

h) Problematiek van de uitbreiding van de studieomvang

De motie beveelt aan om het aantal studiepunten van de masteropleidingen te flexibiliseren tussen 60 en 120 studiepunten.

Een eventuele uitbreiding van de studieomvang impliceert een belangrijke prefinanciering door de instelling, vermits de opgenomen en verworven studiepunten pas na verschillende jaren in het huidige financieringsmodel doorwerken (o.a. omwille van het schuivende tijds kader voor de bepaling van de middelen).

Indien er beslissingen tot uitbreiding van de studieomvang worden genomen tussen 2011 en 2015 zal dit pas de eerste effecten hebben vanaf 2020 en op kruissnelheid komen de daaropvolgende jaren (door middel van het sneller evolueren van het zgn. klikstelsel)

Voor wat de (professioneel gerichte) bacheloropleidingen betreft, is de motie van aanbeveling van het Vlaams Parlement erg terughoudend over de mogelijkheid tot het uitbreiden van de studieomvang (van 180 naar 240 studiepunten). De Vlaamse Regering deelt deze terughoudendheid, maar moet er wel rekening mee houden dat zij vanwege wettelijke verplichtingen verplicht zou kunnen worden om de studieomvang van bepaalde opleidingen toch op te trekken. Ook in dat geval speelt binnen het huidige financieringsmodel de kwestie van de prefinanciering door de betrokken instellingen.

4.4 wijze van aanrekening van kredieten per beleidsdomein

In de hypothese dat het indicatieve cijfer rond wetenschapsbeleid (41,9 mio euro) wordt meegenomen, gaat het om een globale investering van 225,9 mio euro. Hiervan wordt 209 mio euro gerealiseerd binnen een termijn van 10 academiejaren met kruissnelheid in 2023 en 16,9 mio euro buiten die periode.

Van de globale investering wordt 121,1 mio euro aangerekend op middelen waarvoor de minister van onderwijs bevoegd is en 104,9 mio euro op middelen waarvoor de minister van wetenschapsbeleid bevoegd is.

Gespreid in de tijd (per legislatuur) betekent dit het volgende:

- huidige legislatuur: 42 mio euro
 - * onderwijs 29,1 mio euro
 - * wetenschapsbeleid 12,9 mio euro

Aandacht: voor de middelen onderwijs moet men bijkomend rekening houden met het klikstelsel, waarvan het effect in deze legislatuur wordt geraamd op een bedrag tussen 50,5 mio euro en 63 mio euro

- legislatuur 2014-2019 (met begrotingen van 2015 tot en met 2019): 92,1 mio euro
 - * onderwijs 54,5 mio euro
 - * wetenschapsbeleid 37,6 mio euro
- legislatuur 2019-2024 (met begrotingen van 2020 tot en met 2024): 81,9 mio euro
 - * onderwijs 37,5 mio euro
 - * wetenschapsbeleid 44,5 mio euro
- Er is nog een rest van 9,9 mio euro te realiseren in 2025.

4.5. evaluatie en bijsturing van het financieringsdecreet

a) Los van het evaluatiemoment ingeschreven in het Financieringsdecreet lijkt het wenselijk en zelfs noodzakelijk om van de gelegenheid gebruik te maken om bepaalde elementen in het decreet te vereenvoudigen en/of bepaalde elementen bij te sturen die ongewenste effecten tot gevolg kunnen hebben. Dit laatste is wenselijk omwille van het feit dat bepaalde effecten van het decreet nu beter inschatbaar zijn geworden na de eerste drie jaar toepassingservaring. In het bijzonder wat de onderzoekscomponenten in het Financieringsdecreet betreft, en in relatie tot dezelfde componenten in het BOF besluit, zal een rationalisering van de parameters doorgevoerd worden.

b) Momenteel wordt binnen de administratie de evaluatie gemaakt van bijvoorbeeld bepaalde aftoppingen die in het decreet zijn voorzien (en in de feiten weinig of geen effecten blijken te hebben). Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld de concrete toepassing van de definitie van werkstudent enz.

Over beide bovenvermelde punten zal verder aan de regering gerapporteerd worden bij de behandeling en omzetting van de principebeslissing naar een ontwerp van decreet.

Tegelijk zal onderzocht worden op welke manier de huidige decretale bepalingen die bedoeld zijn om de rationalisatie van het opleidingsaanbod te stimuleren, aangevuld of aangepast moeten worden, o.a. in het licht van het wegschrijven van het rationalisatiefonds en van mechanismes die onvoldoende of niet afgestemd zijn op de omvang van eventuele toekomstige herstructureringsoperaties. In datzelfde kader van streven naar rationalisatie dienen de universiteiten hun speerpuntenbeleid mede in te schakelen in het richten van hun onderzoeksinspanningen naar de grote socio-economische uitdagingen.

	O&V	EWI	Totaal
Professionele bachelor	37,2	5,2	42,4
Academisering	36,8	36,8	73,6
ZAP	21,0	21,0	41,9
HKO	3,7	0,0	3,7
Brussel	6,5	0,0	6,5
Puntengewichten	11,7	0,0	11,7
Mobiliteit	4,2		4,2
Wetenschapsbeleid	0,0	41,9	41,9
Totaal	121,1	104,9	225,9

inclusief PWO

	doel	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Professionele bachelor O&V	37,2	0,8	4,2	7,6	11,0	14,4	17,8	21,1	24,5	27,9	31,3	34,7	37,2	37,2	37,2
Professionele bachelor EWI	5,2	0,1	0,6	1,1	1,5	2,0	2,5	3,0	3,4	3,9	4,4	4,8	5,2	5,2	5,2
Academisering O&V	36,8	0,8	4,2	7,5	10,9	14,2	17,6	20,9	24,3	27,6	30,9	34,3	36,8	36,8	36,8
Academisering EWI	36,8	0,8	4,2	7,5	10,9	14,2	17,6	20,9	24,3	27,6	30,9	34,3	36,8	36,8	36,8
ZAP O&V	21,0	0,5	2,4	4,3	6,2	8,1	10,0	11,9	13,8	15,7	17,6	19,5	21,0	21,0	21,0
ZAP EWI	21,0	0,5	2,4	4,3	6,2	8,1	10,0	11,9	13,8	15,7	17,6	19,5	21,0	21,0	21,0
HKO	3,7		0,0	0,0	0,9	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7	3,7
Puntengewichten	11,7	0,0	1,0	2,0	3,0	4,0	5,0	6,0	7,0	8,0	9,0	10,0	11,7	11,7	11,7
Brussel	6,5	1,8	3,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5
Studentenmobiliteit	4,2	0,1	0,7	1,2	1,7	2,2	2,8	3,3	3,8	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
Totaal	184,0	5,5	23,1	42,0	58,8	77,4	93,3	109,2	125,1	140,8	156,2	171,5	184,0	184,0	184,0
groeipad		5,5	17,6	18,9	16,8	18,7	15,9	15,9	15,9	15,7	15,4	15,4	12,5	0,0	0,0
Kanalen wetenschapsbeleid	41,9						1,0	5,0	9,0	13,0	17,0	21,0	25,0	32,0	41,9

Nieuw totaal	225,9	5,5	23,1	42,0	58,8	77,4	94,3	114,2	134,1	153,8	173,2	192,5	209,0	216,0	225,9
Nieuw groeipad		5,5	17,6	18,9	16,8	18,7	16,9	19,9	19,9	19,7	19,4	19,4	16,5	7,0	9,9
Totaal OV	121,1	4,0	15,9	29,1	40,2	53,1	63,3	73,4	83,6	93,6	103,2	112,9	121,1	121,1	121,1
groeipad OV		4,0	11,9	13,2	11,1	12,9	10,2	10,2	10,2	10,0	9,6	9,6	8,2	0,0	0,0
Totaal EWI	104,9	1,4	7,2	12,9	18,6	24,3	31,0	40,8	50,5	60,2	69,9	79,7	88,0	95,0	104,9
Groeipad EWI		1,4	5,7	5,7	5,7	5,7	6,7	9,7	9,7	9,7	9,7	9,7	8,3	7,0	9,9

Huidige legislatuur

OV	29,1			
EWI	12,9	Totaal	42,0	

Legislatuur 15-19

OV	54,5			
EWI	37,6	Totaal	92,1	

Legislatuur 20-24

OV	37,5			
EWI	44,5	Totaal	81,9	

5. Timing

Voor wat de timing van de regelgeving van de hervormingsoperatie betreft (“integratiedecreet” incl. aanpassingen Financieringsdecreet en personeelsstatuut, aanpassingen bijzondere decreten), wordt het volgende indicatieve tijdspad vooropgesteld:

September 2010	Start voorbereidingen decreten
Juni 2011	Eerste principiële goedkeuring VR
November 2011	Tweede principiële goedkeuring VR
Februari 2012	Definitieve goedkeuring VR
April 2012	Goedkeuring Vlaams Parlement

Bij de start van de voorbereidingen van het decretaal werk zal dit tijdspad nader worden ingevuld. Daarbij zal ook aangegeven worden op welke wijze de voorbereidingen georganiseerd zullen worden (overleg met het werkveld, regelmatige terugkoppeling naar de Vlaamse Regering, halfjaarlijkse rapportering in het Vlaams Parlement conform de motie van aanbeveling Nr. 18) e.d.

6. Voorstel van beslissing

De Vlaamse Regering beslist:

1. kennis te nemen van de genomen stappen in het maatschappelijk debat;
2. zich ertoe te engageren om de aanbevelingen vervat in de motie van aanbeveling van het Vlaams Parlement van 8 juli 2010 uit te voeren volgens de contouren die vervat liggen in de nota "Conclusies van het maatschappelijk debat over de mogelijke integratie van de academiserende opleidingen van de hogescholen in de universiteiten";
3. haar principieel akkoord te verlenen aan het in de voornoemde nota uitgetekende budgettaire kader voor de periode 2012-2025, waarbij voor alle in de voornoemde nota aangegeven elementen een bedrag wordt voorzien van in totaal 225,9 miljoen euro (waarvan 121,1 miljoen euro uit het beleidsdomein Onderwijs & Vorming en 104,9 miljoen euro uit het beleidsdomein Economie, Wetenschap & Innovatie), zodat ook het financiële kader en het tijdsplan van bij het begin gekend zijn bij alle actoren die bij deze hervorming betrokken zijn;
4. de Vlaamse minister, bevoegd voor het onderwijs, te gelasten om in uitvoering van deze principiële beslissingen:
 - 4.1. tegen eind mei 2011 de nodige voorontwerpen van decreet en van bijzonder decreet aan de Vlaamse Regering voor te leggen met het oog op het realiseren van de volgende beleidsopties:
 - a. de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten
 - b. de creatie van de 'Schools of Arts'
 - c. de herdefiniëring van de rol van de associaties en aanpassingen aan hun takenpakket
 - d. de noodzakelijke aanpassingen aan het personeelsstatuut van de hogeronderwijsinstellingen
 - e. het garanderen van het behoud van de verschillen en de complementariteit in de profielen en de finaliteit van de onderscheiden opleidingen
 - f. de basis voor de verdere optimalisatie- en rationalisatieoefening
 - g. de voorwaardelijke versoepeling van de taalregeling
 - h. de aanpassing van de regelgeving met betrekking tot de uitbreiding van de studieomvang
 - i. de noodzakelijke aanpassingen aan het financieringsmechanisme.
 - j. de aanpassing van de bestuursstructuur van de publiekrechtelijke instellingen zoals de Universiteit Gent en de Vlaamse Autonome Hogescholen;
 - 4.2. tegen eind 2010 een actieplan ter bevordering van de mobiliteit van studenten en docenten aan de Vlaamse Regering voor te leggen en daarbij ook aandacht te besteden aan het bevorderen van de mobiliteit van groepen die in deze programma's vooralsnog ondervertegenwoordigd zijn (zoals bijvoorbeeld studenten met een functiebeperking);
 - 4.3. een werkgroep op te richten om de personeelsproblematiek en de consequenties voor het personeel van de integratie uit te spitten en concrete voorstellen te formuleren om de afgesproken garanties voor de personeelsleden te realiseren. Het eindrapport van deze werkgroep zou tegen 31.12.2010 beschikbaar moeten zijn;

4.4. het overleg met betrekking tot de uitvoering van de optimalisatie en de rationalisatie van het hogeronderwijsaanbod en -landschap te starten en de nodige maatregelen voor te stellen om het Financieringsdecreet in dat opzicht aan te passen.

4.5. over de vorderingen in de uitvoering van deze principiële beslissingen halfjaarlijks, en voor het eerst tegen eind januari 2011, te rapporteren aan het Vlaams Parlement.

Pascal Smet

Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel